

# Rolf Gustafson proti Švédsku, rozsudek ze dne 1. 7. 1997

**Stěžovatel:** Rolf Gustafson

**Žalovaný stát:** Švédsko

**Číslo stížnosti:** 23196/94

**Datum:** 01.07.1997

**Článek Úmluvy:** čl. 6 odst. 1

**Rozhodovací formace:** Senát

**Soud:** Evropský soud pro lidská práva

**Hesla:** občanskoprávní řízení, spravedlivý proces, trest smrti, život

**Významnost:** 2

## EVROPSKÝ SOUD PRO LIDSKÁ PRÁVA

1. červenec 1997

### VĚC ROLF GUSTAFSON

(Rozsudek ve věci Rolf Gustafson versus Švédsko)

Evropský soud pro lidská práva, zasedající v souladu s článkem 43 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“) a příslušnými ustanoveními Jednacího řádu B jako Senát, který tvořili následující soudci: R. Ryssdal, předseda, F. Matscher, B. Walsh, C. Russo, J. De Meyer, E. Palmová, J. M. Morenilla, B. Repik, P. Jambrek a dále H. Petzold, tajemník Soudu, a P. J. Mahoney, zástupce tajemníka Soudu po neveřejné poradě, která se konala ve dnech 21. února a 27. května 1997, posledně uvedeného data vynesl následující rozsudek:

#### POSTUP

1. Případ byl Soudu předán 18. prosince 1995 žadatelem panem Rolfem Gustafsonem, švédským občanem, v tříměsíční lhůtě stanovené článkem 32 § 1 a článkem 47 Úmluvy. Tomu předcházelo podání stížnosti (č. 23196/94) proti vládě Švédska, předložené žadatelem Evropské komisi pro lidská práva (dále jen „Komise“) podle článku 25 dne 5. listopadu 1993.

Žadatelova žádost, která předcházela projednání případu u Soudu, odkazovala na článek 48 Úmluvy ve znění doplněném, pokud se týká Švédska, Protokolem č. 9. Předmětem žádosti bylo získání rozhodnutí, zda skutkový děj případu zakládá porušení závazků příslušného státu podle Článku 6 § 1 Úmluvy.

2. Dne 29. března 1996 cenzurní porota Soudu rozhodla neodmítnout projednání případu a předložit jej Soudu (článek 48 § 2 Úmluvy).
3. V odpovědi na dotaz učiněný v souladu s ust. 35 § 3 (d) Jednacího řádu B žadatel ustanovil

advokáta, který jej bude zastupovat (ust. 31).

4. Do ustaveného Senátu byla z moci úřední jmenována paní E. Palmová, zvolená soudkyně švédské národnosti (článek 43 Úmluvy), a pan R. Ryssdal, předseda Soudu (ust. 21 § 4 Jednacího řádu B). Dne 27. dubna 1996 předseda v přítomnosti tajemníka vylosoval dalších sedm členů, a to pány F. Matschera, B. Walshe.
5. Russoa, J. De Meyera, J. M. Morenillu, B. Repika a P. Jambreka (článek 43 in fine Úmluvy a ust. 21 § 5).
6. Pan Ryssdal z titulu předsedy Senátu (ust. 21 § 6) prostřednictvím tajemníka konzultoval se zástupcem Vlády, právním zástupcem žadatele a delegátem Komise postup soudního řízení (ust. 39 § 1 a 40). V souladu s následně vydaným nařízením obdržel tajemník vyjádření žadatele 25. října 1996 a vyjádření Vlády 6. listopadu 1996.
7. Ve dnech 15. ledna a 3. února 1997 Komise vydala několik dokumentů ze spisu o řízení před ní, jak si vyžádal tajemník na základě pokynů předsedy.
8. Dne 20. ledna 1997 Senát s ohledem na názory vyjádřené žadatelem, zástupcem Vlády a delegátem Komise rozhodl nevyžadovat v tomto případě přelíčení, když se ujistil, že podmínky pro toto odchýlení se od běžného postupu byly splněny (ust. 27 a 40). Ve dnech 22. a 30. ledna 1997 tajemník obdržel od žadatele a Vlády doplňková sdělení. Dne 3. února 1997 delegát informoval tajemníka, že si k nim nepřeje předložit písemná vyjádření.

## SKUTKOVÁ ZJIŠTĚNÍ

1. Okolnosti případu
2. Žadatel je švédským občanem se stálým bydlištěm ve Stockholmu. Od roku 1973 strávil celkem osm let ve vězení za spáchání závažných trestných činů hospodářské povahy. Nedávno, v říjnu 1996, byl odsouzen k trestu odnětí svobody najeden rok za závažný trestný čin padělání.
3. Žadatel tvrdí, že při dvou příležitostech, v dubnu-červnu a červnu-červenci 1991. se stal obětí únosu a vydírání spáchaného třemi osobami. Podle žadatele jeden z údajných pachatelů, jistý pan L., chtěl zaplatit za svou roli, kterou hrál při spáchání určitých hospodářských zločinů.
4. Dne 25. března 1993 státní prokurátor obvinil L. v jednom bodě obžaloby z únosu 17. dubna 1991, v jednom bodě z hrubého vydírání spáchaného mezi 17. dubnem 1991 a červnem 1991 a v dalším bodě obžaloby z únosu a hrubého vydírání spáchaného mezi 27. červnem a 3. červencem 1991. Proti zbývajícím dvěma osobám, z nichž, jedna byla žadatelem označena jako jistý pan P., nebylo zavedeno žádné řízení (viz níže uvedený odst. 17).
5. Řízení u Okresního soudu ve Stockholmu
6. V trestním řízení zavedeném proti L. u Okresního soudu ve Stockholmu žadatel v souladu s ustanoveními kapitoly 22 občanského soudního řádu (viz níže uvedený odst. 20) žádal soud, aby nařídil panu L, zaplatit mu částku 169 350 švédských korun (SEK) jako úhradu za následující položky:

(a) 9350 SEK za věcnou škodu na jeho ošacení:

(b) 10 000 SEK za morální újmu způsobenou zraněním hlavy;

(c) 50 000 SEK za útrapy způsobené zraněním oka;

(d) 100 000 SEK za morální újmy způsobené duševními útrapami při dvou údajných únosech (viz výše uvedený odst. 9).

Žadatel si vyhradil právo přednést další požadavky v souvislosti s každou takovou újmou, kterou by mohl v budoucnu trpět.

1. Žadatelův požadavek na náhradu u Výboru pro odškodnění obětí trestných činů

2. Dne 15. dubna 1993 se žadatel ve věci získání náhrady obrátil na Výbor pro odškodnění obětí trestných činů (dále jen „Výbor“) v souladu se zákonem o náhradě škody za trestné činy z. roku 1078 (dále jen „zákon 1978“: viz níže uvedené odst. 20-29). Ve své žádosti prohlásil, že v řízení proti L. usiloval o náhradu za osobní zranění ve výši 160 000 SEK a že si vyhradil právo přednést další požadavky v souvislosti s budoucí újmou. S ohledem na pravidla pro stanovení požadavků náhrady předložil v této fázi Výboru požadavek na náhradu ve výši 160 000 SEK vyplývající z výše uvedených položek. Rovněž přiložil kopii obžaloby L.
3. Rozhodnutí Okresního soudu ve Stockholmu
4. Dne 28. dubna 1993 Okresní soud ve Stockholmu uznal L. vinným, odsoudil ho k trestu odnětí svobody na šest let a nařídil mu zaplatit žadateli 144 350 SEK za způsobenou újmu. Okresní soud shledal, inter alia, že celkově vzato žadatel nemohl být považován na příliš důvěryhodnou osobu vzhledem ke skutečnosti, že byl uznán vinným z. několika trestných činů hospodářské povahy (viz výše uvedený odst. 8). Prohlásil však, že tato skutečnost sama o sobě neznamenal, že jeho prohlášení týkající se únosu a vydírání byla nepravdivá, a shledal důkazy dostatečnými, aby byla částečně prokázána oprávněnost soudního stíhání L.
5. Rozhodnutí Odvolacího soudu ve Svea
6. Dne 2. července 1993 Odvolací soud ve Svea zrušil rozhodnutí okresního soudu na základě toho, že obvinění proti L. nebyla dokázána, zprostil L. viny a zamítl žadatelův požadavek na odškodnění. Odvolací soud shledal, že žadatel s ohledem na jeho trestní minulost nemohl být považován za důvěryhodnou osobu. Dále prohlásil, že na informacích, které poskytl o událostech, z nichž vycházela obvinění proti L., nemohlo být při nedostatku pádných podpůrných důkazů založeno uznání L. vinným, ačkoliv žadatelovo svědectví bylo podpořeno jinými osobami, se kterými o incidentech mluvil.

Žadatel neusiloval o povolení odvolat se proti tomuto rozhodnutí k Nejvyššímu soudu.

1. Prošetření žadatelova požadavku Výborem
2. Dne 12. srpna 1993 žadatel, opíraje se o svou žádost o odškodnění z 15. dubna 1993 (viz výše uvedený odst. 12), požádal Výbor, aby pokračoval v prošetřování jeho požadavku, prohlašuje, že neměl žádné pojištění, které by projednávané újmy uhradilo. Výboru předložil kopie rozsudků okresního soudu a odvolacího soudu.
3. Dne 26. srpna 1993 Výbor zamítl žadatelův požadavek o odškodnění, prohlašuje následující:

„Podmínkou pro přiznání odškodnění je, že újma byla skutečně způsobena trestným činem. Výbor ... nemůže považovat za prokázané, že žadatel újmu utrpěl následkem trestného činu. Proto mu nemůže být přiznáno odškodnění za újmu způsobenou trestným činem.“

1. Nové projednání požadavku Výborem
2. Dne 11. listopadu žadatel požádal Výbor, aby své rozhodnutí znovu projednal. Namítal, že z rozsudků okresního soudu a odvolacího soudu bylo jasné, že se stal obětí trestného činu a utrpěl újmu, za kterou požadoval odškodnění. Poznal dvě ze tří osob, které se údajně podílely na spáchání zmíněných trestných činů; skutečnost, že odvolací soud neshledal vinu jediného obžalovaného, pana L., za prokázanou, nebyla důvodem k pochybnostem o tom, že žadatel byl obětí zločinu.

Na podporu své žádosti o nové projednání rozhodnutí žadatel předložil kopii zprávy o vyšetřování týkajícího se údajných únosů a vydírání včetně lékařské zprávy vydané 25. února 1993 Dr. Lennartem Berglinem, zástupcem vedoucího lékaře. Podle této zprávy žadatel 4. července 1991 vyhledal lékařskou pohotovost kvůli ošetření svého pravého oka, do něhož, jak prohlásil, byl udeřen. Dne 5. července 1991 byl operován Dr. Berglinem a hospitalizován byl až do 15. července 1991. Dne 26. února 1992 podstoupil další operaci. Dr. Berglin ve své zprávě dospěl k závěru, že zranění žadatelova oka mohlo být způsobeno úderem.

Žadatel rovněž předložil přepis výpovědi učiněné kriminálním inspektorem S. při ústním jednání u okresního soudu v trestním řízení proti L. S. byl hlavním vyšetřujícím ve věci hospodářských trestných činů, za které byl žadatel dříve odsouzen. Vyslýchal žadatele i L. při několika příležitostech. S. sdělil okresnímu soudu, inter alia:

„Byl jsem, pravděpodobně 4. července 1991, informován o údajném únosu žadatele. Jeden kolega ... mi zatelefonoval a sdělil mi, že byl informován o tom, že žadatel byl unesen ..., že únos byl proveden L. s pomocí dvou ‚goril‘, ... a že únos byl spojen s hrozbou vydírání žadatele, týkajícím se částky 5 milionu SEK.

...potom jsem ... telefonoval žadateli, který ... popřel, že by byl unesen. ...

... viděl jsem žadatele v srpnu 1991 v souvislosti s ... trestním řízením zavedeným proti němu ... a všiml jsem si, že měl na jednom oku podlitinu. Zeptal jsem se ho, co se stalo, a on prohlásil, že se stal obětí přepadení spáchaného nějakými osobami. ...

... Přibližně v květnu 1992 se žadatel zmínil o únosech, když byl vyslýchán jako podezřelý v jiném případě ... Prohlásil, že byly provedeny dvěma muži černé pleti a třetím, kterého si nepřál jmenovat. ... Několikrát opakoval, že k jednomu únosu došlo v dubnu 1991 a k druhému ke konci června 1991 s trváním do začátku července 1991. ...

Brali jsme žadatelovo prohlášení vážně. ... Žadatele jsem poznal natolik dobře, že jsem určitým způsobem schopen rozpoznat, kdy lže a kdy mluví pravdu. ...

Při několika příležitostech, kdy byl žádán, aby jmenoval pachatele, žadatel prohlásil, že tak učiní, ale ne ihned. ... Na podzim roku 1991 jmenoval jednoho z pomocníků únosu, pana P. ...

Žadatelův popis okolí a prostředí, ve kterém byl držen po dobu únosů, byl velmi přesný, pokud se týká mnoha detailů. ...“

17. Zpráva Dr. Berglina i výpověď inspektora S. byly v zásadě uvedeny v rozsudku okresního soudu. Inspektor S. byl rovněž ústně vyslechnut u odvolacího soudu, kde více méně zopakoval svědectví, které poskytl okresnímu soudu.

18. Dne 1. června 1994 Výbor zamítl žadatelův požadavek z následujících důvodů:

„V tomto případě nejsou návrhy na podporu žádosti o nové projednání lakové povahy, aby Výboru poskytovaly důvod změnit své předchozí rozhodnutí. Neexistuje ani žádný jiný důvod k takové změně.“

1. Příslušné domácí právo

2. Podle kapitoly 22. článek 1 občanského soudního řádu může být soukromý nárok vycházející z trestného činu vznesen proti podezřelému nebo třetí straně v souvislosti se stíháním takového činu. Jestliže se týká trestného činu tvořícího předmět veřejné žaloby, prokurátor je povinen připravit a přednést každý takový požadavek, který si oběť přeje vznést, za předpokladu, že toto není výrazně nevhodné a že požadavek není očividně nepodložený (článek 2). V tom případě senát v zásadě projedná požadavek odškodnění spolu s otázkami viny a udělení trestu. To je nejčastěji užívaný postup jednání pro dosažení odškodnění za škody způsobené trestným činem.

Soukromý nárok proti podezřelému může být případně vznesen cestou občansko-právního jednání podle obecných pravidel pro právní odpovědnost obsažených v zákoně o právní odpovědnosti z roku 1972.

Odškodnění mohlo být též v příslušné době požadováno od státu podle pravidel stanovených zákonem o náhradě škody za trestné činy z roku 1978, který byl novelizován s platností od 1. července 1994. Zákon 1978 byl přijat, aby obětem zločinu byly poskytnuty prostředky pro dosažení nápravy tam, kde byl pachatel neznámý, nebo neměl prostředky na odškodnění oběti či pojištění takové výdaje dostatečně nepokrývalo.

20. Článek 1 zákona 1978 zní v rámci své relevance:

„Tento zákon upravuje odškodnění, které má být vyplaceno státem za škodu způsobenou trestným činem.

Zákon je použitelný, pokud byl trestný čin spáchán ve Švédsku. ...“

21. Článek 2 vyhlášky o škodách způsobených trestným činem zněl v příslušné době a v rámci své relevance:

.....Nárok na náhradu škody způsobené trestným činem bude podán Výboru pro odškodnění obětí trestných činů.

Požadavek bude podložen policejní zprávou, lékařským vyjádřením a jinými dokumenty významnými pro šetření Výboru. Jestliže byla nějaká osoba odsouzena za trestný čin, ze kterého nárok vychází, nebo jestliže bylo nějaké osobě uloženo zaplatit odškodnění, kopie rozsudku s tímto účinkem musí být rovněž přiložena. Pokud neproběhlo policejní vyšetřování, budou předloženy jiné materiály týkající se případu odškodnění.

22. Článek 14 zákona 1978 stanovil:

„Nárok na náhradu škody způsobené trestným činem bude podán do dvou let ode dne spáchání trestného činu. Existují-li zvláštní důvody, může být nárok šetřen i v případě, že byl vznesen po uplynulí příslušné lhůty.

Požadavek bude šetřen, jestliže byl o trestném činu zpraven státní prokurátor nebo policie, nebo jestliže žadatel prokáže pádný důvod, proč k takovému oznámení nedošlo. “

23. Ačkoliv pro odškodnění podle zákona 1978 nebylo podmínkou, aby pachatel byl odsouzen, bylo podmínkou, že škoda byla způsobena trestným činem a že subjektivní i objektivní podmínky pro prohlášení projednávaného činu trestným byly splněny.

Výbor nezávisle rozhodoval o tom, zda podmínky pro odškodnění podle zákona 1978 byly splněny, včetně toho, zda došlo ke spáchání trestného činu. Výbor tudíž v některých případech považoval podmínky pro přiznání odškodnění za splněné, přestože státní prokurátor nevznesl obvinění pro nedostatek důkazů. V málo početných případech Výbor odškodnění přiznal, ačkoliv soud pro nedostatečné důkazy obviněného osvobodil či zamítl nárok na odškodnění. Obecně řečeno, nároky na důkazy aplikované Výborem byly méně přísné než ty, které aplikoval soud.

24. Odškodnění mohlo být podle zákona 1978 přiznáno za fyzické zranění utrpěné obětí, ale mohlo za určitých podmínek pokrývat i škodu na majetku. Za jinou újmu mohlo být přiznáno odškodnění v omezeném rozsahu (články 2-5 zákona 1978).

25. Proti rozhodnutí Výboru nelze podat odvolání (článek 12 zákona 1978). Nebylo rovněž možné vyžadovat soudní přezkoumání tohoto rozhodnutí v souladu se zákonem o soudním přezkoumání určitých správních rozhodnutí z roku 1988.

26. Výbor sestavený podle zákona 1978 se skládal z předsedy, dvou místopředsedů a tří dalších členů, z nichž všichni byli jmenováni vládou na omezenou dobu (článek 15 Vyhlášky o

směrnících pro Výbor). Požadavkem bylo, aby předseda, místopředsedové a jejich náhradníci byli právníky a měli zkušenosti jako soudci (článek 13 zákona 1978). Zbývající tři členové nemuseli být právníky, ale jeden z nich musel být zástupcem pojišťovacích služeb.

Nezávislost Výboru byla zaručena kapitolou 11. článkem 7 vládního nařízení, jehož ustanovení v sobě zahrnuje, že vláda ani parlament nemohou narušovat či ovlivňovat způsob, jakým Výbor projednává jednotlivé případy.

27. Pravidla určující postup jednání před Výborem byla podobná oněm zakotveným v občanském soudním řádu a správním řádu z roku 1971. Tudíž například pravidla pro nezpůsobilost členů Výboru k projednávání případu (články 11-12 správního zákona z roku 1986) byla podobná oněm uplatňovaným vůči členům obecných soudů (kapitola 4. článek 13 občanského soudního řádu) a správních soudů (článek 41 správního řádu). Ačkoliv Výbor v zásadě rozhodoval o případech na základě soudního spisu, každá strana zúčastněná v řízení měla možnost ústně před Výborem přednést svá tvrzení, pokud to Výbor považoval za účelné (článek 14 správního zákona z roku 1986). Každá strana byla oprávněna mít přístup ke všem písemným dokumentům v případě, pokud jejich nezveřejnění nebylo požadováno ve významném veřejném či osobním zájmu v souladu se zákonem o utajovaných skutečnostech z roku 1980. V lakovém případě měla být strana, které se toto týkalo, zpravena o obsahu takových skutečností, aby jí bylo umožněno hájit svá práva, avšak za předpokladu, že tak bude učiněno bez vážného poškození zmíněných zájmů, které jsou chráněny utajením. Žádný případ nemohl být rozhodnut dříve, než byly zúčastněné strany seznámeny s veškerými předloženými důkazy a než jim byla dána příležitost se k nim vyjádřit.

Podle ustanovení zákona o utajovaných skutečnostech z roku 1980 byly všechny dokumenty předložené Výboru přístupné veřejnosti.

28. Podle nové legislativy přijaté k 1. červenci 1994 (viz výše uvedený odst. 20) byl ustanoven nový veřejný orgán určený pro šetření žádostí o odškodnění, a sice Úřad pro oběti trestných činů. V rámci tohoto úřadu Výbor prošetřuje případy zvláštního zájmu či jinak zvláště důležité.

## ŘÍZENÍ PŘED KOMISÍ

29. Ve své žádosti ke Komisi ze dne 5. listopadu 1993 (č. 23 196/94) si žadatel stěžoval na porušení článku 6 § 1 Úmluvy v tom smyslu, že se mu nedostalo občanského práva na odškodnění určené soudem podle zákona o náhradě škody za trestné činy z roku 1978.

30. Komise jednomyslně prohlásila žádost za přípustnou 22. února 1995. Ve své zprávě z 18. října 1995 (článek 31) Komise vyjádřila názor (jednomyslně), že k porušení článku 6 § 1 nedošlo.

## KONEČNÉ NÁVRHY PŘEDLOŽENÉ SOUDU

32. Ve svém prohlášení u Soudu jej Vláda vyzvala, aby rozhodl, že článek 6 § 1 nebyl použitelný a že v projednávaném případě nedošlo k jeho porušení.

33. Žadatel za sebe požádal Soud, aby shledal, že článek 6 § 1 byl použitelný a že došlo k porušení tohoto ustanovení, a aby mu přiznal spravedlivé zadostiučinění podle článku 50 Úmluvy.

## PRAVNÍ ZJIŠTĚNÍ

Údajné porušení článku 6 § 1 Úmluvy

34. Žadatel si stěžoval, že podle švédského práva se mu nedostalo možnosti, aby o jeho požadavku na odškodnění podle zákona 1978 rozhodl soud. Prohlásil, že tudíž došlo k porušení článku 6 §

## 1 Úmluvy, který v rámci své relevance stanoví:

„Každý má právo na to, aby jeho záležitost byla spravedlivě, veřejně ... projednána ... nezávislým a nestranným soudem, zřízeným zákonem, který rozhodne o jeho občanských právech nebo závazcích ...“

1. Aplikovatelnost článku 6 § 1
2. Žadatel zdůraznil, že právo na odškodnění bylo obětím trestných činů přiznáno zákonem o náhradě škody za trestné činy z roku 1978 (viz výše uvedený odst. 1 2) a že toto právo by mělo být vykládáno jako právo občanské v rámci znění článku 6 § 1 Úmluvy s ohledem na precedenční právo Soudu. Tvrdil, že svědectví Dr. Berglina a inspektora S. dostatečně prokazovala, že se stal obětí trestného činu. Výbor zamítl jeho požadavek na základě rozhodnutí odvolacího soudu o zproštění L. viny. Toto rozhodnutí se však nerovnálo shledání, že nebyl obětí trestného činu; ani nevylučovalo skutečnost, že druzí dva podezřelí, o kterých se policii zmínil, byli rovněž do případu zapleteni.
3. Vláda tvrdila, že zákon 1978 nepřiznával stěžovateli právo na odškodnění. I kdyby mohl být vykládán v tomto smyslu, žádné takové právo by nemohlo být považováno za právo občanské povahy v rámci znění článku 6 § 1 Úmluvy s ohledem na účel vydání tohoto zákona. Ještě důležitější bylo, že zde nešlo o skutečný a závažný spor o žadatelově údajném právu na odškodnění, jelikož Výboru nepředložil žádné nové důkazy prokazující, že se stal obětí trestného činu.
4. Komise za sebe dospěla k závěru, že zákon 1978 byl ve svém znění dostatečně přesný, aby žadatelům splňujícím stanovené podmínky poskytl právo na odškodnění za příkoří způsobené trestným činem, a že toto právo bylo občanské povahy vzhledem k jeho zaměření na osobní a majetkovou stránku. Oproti tomu, a z důvodů přednesených Vládou. Komise shledala, že zde neexistoval závažný a skutečný spor o žadatelovo občanské právo na odškodnění.
5. Soud zopakoval, že použitelnost článku 6 § 1 podle jeho „občanské hlavy“ vyžaduje existenci „sporu“ o „právu“, o němž lze říci, přinejmenším z pravděpodobných důvodů, že je uznáváno vnitrostátními zákony. Takový spor musí být skutečný a závažný: může se týkat nejen existence práva, ale také jeho rozsahu a způsobu jeho uplatnění. Dále výsledek řízení musí být pro projednávané právo přímo rozhodující (viz rozsudky ve věcech Masson a Van Zon v. Nizozemí ze dne 28. září 1995. Série A č. 327. s. 17. § 44: Acquaviva v. Francie\*) ze dne 21. listopadu 1995. Série A č. 333-A, s. 14, § 46).
6. S ohledem na tylo zásady Soud na prvním místě shledává, že zde existoval spor o žadatelově údajném právu na odškodnění podle zákona 1978. Podal svou žádost k Výboru a tato žádost byla zamítnuta z důvodů, že žadatel nespĺňoval zásadní podmínku pro přiznání odškodnění stanovenou v tomto zákoně, jmenovitě to, že utrpěl škodu následkem trestného činu (viz výše uvedený odst. 16). Jeho způsobilost podle zmíněného zákona byla tudíž zpochybnitelná.

Nemůže být také s jistotou stanoveno, že spor o jeho oprávnění k odškodnění nebyl skutečný a závažný s ohledem na vzájemné vztahy Výboru a národních soudů. Skutečnost, že odvolací soud osvobodil L. pro nedostatek důkazů, nevedla k závěru o tom, zda žadatel ve skutečnosti byl či nebyl obětí trestného činu. Bylo na Výboru, aby rozhodl v tomto zcela samostatném bodě s ohledem na zvláštní úlohu přidělenou mu zákonem 1978. na úroveň důkazů, kterou od stěžovatelů požadoval, a na informace, které mu žadatel předložil.

Podle názoru Soudu musí být u nároku předloženého soudu k rozhodnutí předpokládáno, že je skutečný a závažný, pokud neexistují jasné náznaky opaku. Ačkoliv žadatel nemohl Výboru předložit žádné další důkazy na podporu svého tvrzení, že utrpěl osobní zranění následkem trestného činu, toto samo o sobě nepostačuje k vyvrácení takového předpokladu. Nelze tedy říci, že žadatelův nárok byl povrchní či svévolný nebo jiným způsobem neopodstatněný.

40. Soud rovněž poznamenal, že otázka, zda právo na odškodnění za příkoří způsobená trestným činem bylo stanoveno zákonem 1978 nebo zda z tohoto zákona jednoduše vyplýval požadavek na ex gratia odškodnění ponechané volnému uvážení, musí být zodpovězena s přihlédnutím na ustanovení tohoto zákona. Musí být také přihlédnuto k tomu, že tento zákon určil jasnými, přesnými pojmy podmínky a postupy, které žadatel musel dodržet před tím, než mu mohlo být Výborem přiznáno odškodnění. Z toho vyplývá, že žadatel, který splnil tyto podmínky a postupy, měl právo na přiznání odškodnění podle zákona 1978.
41. Soud byl stejně jako Komise toho názoru, že právo uplatňované žadatelem může být označeno za „občanské“ ve smyslu znění článku 6 § 1 Úmluvy. V tomto ohledu musí být také přihlédnuto k tomu, že právo, jehož se dovolával žadatel, mu mělo přinést finanční prospěch formou odškodného.
42. Z výše uvedených důvodů Soud shledal, že článek 6 § 1 je v projednávaném případě aplikovatelný. Zbývá zvážit, zda Výbor, který rozhodoval o žadatelově nároku, vyhovoval podmínkám pro tribunál stanoveným tímto článkem.
43. Soulad s článkem 6 § 1
44. Žadatel zdůraznil, že postupy rozhodování aplikované Výborem neodpovídaly oněm, jež jsou od soudu či tribunálu požadovány ve smyslu znění článku 6 § 1 Úmluvy. Stěžoval si, že ústní řízení byla ve skutečnosti výjimečnou událostí a že přelíčení nebyla přístupná veřejnosti. Dále se Výbor přednesenými nároky zabýval pouze rutinně a povrchně a zápis ze zasedání Výboru ukazoval na to, že jeho vlastní zájem byl takovým jednáním poškozován. Konečně rozhodnutí Výboru nebyla řádně zdůvodněna a neexistovala možnost se proti nim odvolat.
45. Vláda zdůraznila, že Výbor užíval svých pravomocí nezávislým a nestranným způsobem na základě zákonných pravidel a ustálených postupů včetně procedurálních požadavků stanovených správním zákonem z roku 1986. Žadatel byl podle tohoto zákona oprávněn přednést svůj požadavek před Výborem ústně, ale protože o to nikdy nepožádal, bylo to chápáno jako záměr tohoto práva se vzdal. Užitý postup byl spravedlivý a v mnoha ohledech velmi podobný tomu, jaký sledují odvolací soud či správní odvolací soud při rozhodování případů pouze na základě spisu případu. Spis byl tajemníkem pečlivě připraven před jeho předložením Výboru k formálnímu posouzení; nebylo rovněž možné vyvodit žádné závěry ze zápisů o zasedání Výboru, pokud jde o korektnost množství času věnovaného posouzení spisu.
46. Soud zopakoval, že pro účely článku 6 § 1 tribunál nemusí být soudním dvorem začleněným do standardního soudního systému. Může být jako projednávaný Výbor ustanoven za účelem řešení specifických záležitostí, které mohou být vhodně projednány mimo řádný soudní systém. K zajištění souladu s článkem 6 § 1 jsou důležité záruky, hmotné i procedurální, o které se jedná (viz rozsudek ve věci Lithgow a další v. Spojené království ze dne 8. července 1996, Série A č. 102, s. 72-73. § 201).
47. Žadatel nenamítal proti tomu, že Výbor svým složením a činností vyhovoval požadavku nezávislosti a nestrannosti a že měl pravomoc posoudit a rozhodnout s konečnou platností všechny otázky skutkové podstaty a práva důležité pro žadatelův požadavek na odškodnění za příkoří způsobená trestným činem (viz mimo jiné rozsudek ve věci Belilos v. Švýcarsko ze dne 29. dubna 1988, Série A č. 132, s. 29, § 64).
48. Pokud se týká žadatelovy stížnosti o postupech rozhodování Výboru, musí být přihlédnuto k tomu, že článek 14 správního zákona z roku 1986 výslovně poskytuje možnost ústního přelíčení (viz výše uvedený odst. 28). Je významné, že žadatel si byl vědom skutečnosti, že Výbor se zřídka uchýlil k ústnímu přelíčení, a z tohoto důvodu se od něho dalo očekávat, že o lakové přelíčení zažádá, jestliže se mu bude jevit důležitým, aby bylo uskutečněno buď při vznesení nároku nebo při žádosti k Výboru o přehodnocení jeho rozhodnutí, pokud by nárok zamítl. Neučinil to však. Takový postup z jeho strany může být důvodně chápán jako záměr vzdát se svého práva na přelíčení u Výboru (viz rozsudky ve věcech Hakansson a Sturesson v. Švédsko ze dne 21. února 1990. Série A č. 171-A. s. 21, § 67; Schuler-Zraggen v. Švýcarsko z 24. června 1993. Série A č. 263. s. 19-20, § 58). Dále se nezdá, že by existovaly důvody k opatření,



aby Výbor sám požadoval předvolat žadatele, jelikož měl k dispozici kompletní spis jeho případu. Výbor mohl řádně rozhodnout i bez přelíčení, zda prvky spisu určují, že žadatel byl obětí trestného činu spáchaného L. či dvěma dalšími podezřelými, o nichž se zmínil policii. Ze stejného důvodu Soud nemůže přijmout žadatelova tvrzení, že jeho požadavek byl posouzen pouze povrchně a rutinně. Dále důvody udané Výborem za daných okolností dostatečně ospravedlňovaly jeho zamítnutí žadatelova nároku a jeho následné potvrzení tohoto zamítnutí.

49. I když je pravda, že rozhodnutí přijatá Výborem byla konečná a nepodléhala odvolání ani k vyššímu správnímu orgánu či soudu, vzhledem k výše uvedeným úvahám musí být přihlédnuto k tomu, že Výbor vyhovoval pro daný účel požadavkům, které článek 6 § 1 předpisuje pro tribunál. To samo o sobě Soudu za zvláštních okolností tohoto případu postačuje k učinění závěru o souladu s článkem 6 § 1. přičemž je třeba zopakovat, že tento Článek nezajišťuje právo na odvolání (viz rozsudek ve věci Tolstoy Miloslavsky v. Spojené království ze dne 13. července 1995, Série A č. 316. s. 78-79. § 59).

50. Závěr

51. Soud došel k závěru, že žadatel měl přístup k tribunálu pro rozhodnutí o jeho občanském právu na odškodnění podle zákona 1978. Proto zde nedošlo k porušení článku 6 § 1 Úmluvy.

## Z TĚCHTO DŮVODŮ SOUD

1. rozhoduje sedmi hlasy proti dvěma, že článek 6 § 1 Úmluvy byl v současném případě aplikovatelný;
2. rozhoduje jednomyslně, že nedošlo k porušení článku 6 § 1.

Vyhotoveno v jazyce anglickém a francouzském a vyhlášeno při veřejném jednání v Paláci lidských práv ve Strassbourgu dne 1. července 1997.

Herbert PETZOLD

tajemník

Rolv RYSSDAL

předseda

\*) Viz Výběr z rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ve Strassbourgu - přílohový sešit XII/97. Rozsudek Evropského soudu o stížnosti č. 19248/91. str. 21.